

OHJE URAKOITSIJALLE HARMAAN TALouden TORJUMISESTA

päivitetty 23.3.2022

SISÄLLYSLUETTELO

1.	Kauppa-, ennakkoperintä-, työnantaja- ja arvonlisäverovelvollisten rekisteriin rekisteröityminen	2
2.	Lakisääteiset tapaturmavakuutukset, kun kyseessä on rakennusurakka.....	2
3.	Verojen ja lakisääteisten eläkevakuutusmaksujen maksaminen	2
4.	Työhön sovellettavan työehtosopimuksen tai keskeisten työehtojen selvittäminen	3
5.	Työterveyshuollon järjestämisen selvittäminen.....	3
6.	Tilajavastuulain mukaisten todistusten toimittaminen sopimussuhteen aikana.....	3
7.	Ulkomaalaisen työntekijän työnteko-oikeus ja lähetettyjen työntekijöiden todistukset	4
8.	Työturvallisuuslain mukainen yhteinen rakennustyömaa (työturvallisuuslaki 52a §)	5
9.	Muu työkohde	5
10.	Alihankinnan ketjuttamisen rajoittaminen rakennusurakoissa.....	5
11.	Sanktiot.....	6

1. Kauppa-, ennakkoperintä-, työnantaja- ja arvonlisäverovelvollisten rekisteriin rekisteröityminen

Urakoitsijan on oltava rekisteröitynyt kaupparekisteriin, ennakkoperintälain mukaiseen ennakkoperintärekisteriin ja työnantajarekisteriin sekä arvonlisäverolain mukaiseen arvonlisävelvollisten rekisteriin.

Urakoitsija on toimittava Helenille pyynnöstä tarvittavat tiedot. Jos urakoitsija ei ole rekisteröitynyt edellä mainittuihin rekistereihin, on tämän toimitettava Helenille pyynnöstä ja esitetyssä määräajassa selvitys rekisteröitymättömyyden perusteista.

Lisäksi urakoitsijan on toimitettava pyynnöstä ja siinä esitetyssä määräajassa Helenille urakoitsijaa koskeva kaupparekisteriote.

Ulkomaisen urakoitsijan on toimitettava pyynnöstä ja siinä esitetyssä määräajassa suomen tai englanninkieliset vastaavat tiedot sijoittumismaansa lainsäädännön mukaisella rekisterinotteella tai vastaavalla todistuksella tai muulla yleisesti hyväksytyllä tavalla.

Selvitykset eivät saa olla kolmea kuukautta vanhempia niiden jättämispäivästä laskettuna.

Urakoitsija suljetaan kaiken yhteistyön ulkopuolelle, jos

- urakoitsijana on elinkeinonharjoittaja tai yritys, jonka yhtiömies taikka hallituksen jäsen tai toimitusjohtaja taikka muussa siihen rinnastettavassa asemassa oleva henkilö on määrätty liiketoimintakieltoon,*
- urakoitsijaa ei ole merkitty kaupparekisteriin, ennakkoperintälain mukaiseen ennakkoperintärekisteriin ja työnantajarekisteriin sekä arvonlisäverolain mukaiseen arvonlisävelvollisten rekisteriin, jos laki edellyttää tällaista rekisteröitymistä tai*
- urakoitsija ei toimita tämän kohdan mukaista suomen- tai englanninkielistä selvitystä pyynnössä esitetyssä määräajassa.*

2. Lakisääteiset tapaturmavakuutukset, kun kyseessä on rakennusurakka

Urakoitsijan on toimitettava vakuutusyhtiönsä antama todistus tapaturmavakuutuksesta ja sen voimassaolosta.

3. Verojen ja lakisääteisten eläkevakuutusmaksujen maksaminen

Urakoitsijan on toimitettava pyynnöstä ja siinä esitetyssä määräajassa Helenille seuraavat selvitykset:

- todistus verojen maksamisesta tai verovelkatodistus taikka selvitys siitä, että verovelkaa koskeva veronsaajan hyväksymä maksusuunnitelma on tehty sekä*
- todistus eläkevakuutusten ottamisesta ja eläkevakuutusmaksujen suorittamisesta tai selvitys siitä, että erääntyneitä eläkevakuutusmaksuja koskeva maksunsaajan hyväksymä maksusuunnitelma on tehty.*

Edellä mainittuina todistuksina ja selvityksinä hyväksytään myös muut kuin viranomaisen antamat todistukset ja selvitykset, jos ne on antanut yleisesti luotettavana pidetty muu arvioija tai tietojen ylläpitäjä.

Ulkomaisen urakoitsijan on toimitettava hankintayksikön pyynnöstä suomen kielellä ja siinä esitettyssä määräajassa vastaavat tiedot sijoittumismaansa lainsäädännön mukaisella rekisterinotteella tai vastaavalla todistuksella tai muulla yleisesti hyväksytyllä tavalla.

Todistukset ja selvitykset eivät saa olla kolmea kuukautta vanhempia niiden jättämispäivästä laskettuna.

Urakoitsija suljetaan kaiken yhteistyön ulkopuolelle, jos tämä on laiminlyönyt verojen tai lakisääteisten eläkevakuutusmaksujen maksamisen tai jos tämä ei toimita edellä mainittuja selvityksiä suomenkielisinä pyynnössä esitettyssä määräajassa.

4. Työhön sovellettavan työehtosopimuksen tai keskeisten työehtojen selvittäminen

Urakoitsijan on toimitettava pyynnöstä ja siinä esitettyssä määräajassa Helenille selvitys työhön sovellettavasta työehtosopimuksesta tai keskeisistä työehdoista.

Selvitykset eivät saa olla kolmea kuukautta vanhempia niiden jättämispäivästä laskettuna.

Urakoitsija suljetaan kaiken yhteistyön ulkopuolelle, jos tämä ei toimita selvitystä pyynnössä esitettyssä määräajassa tai jos Helen arvioi saadun selvityksen perusteella, että urakoitsija on syyllistynyt vakavaan virheeseen ammattitoiminnassaan.

Sopimukseen liittyvissä työsuhteissa on noudatettava vähintään niitä työsuhteen vähimmäisehtoja, joita Suomen lain ja työehtosopimusmääräysten mukaan on noudatettava samanlaatuudessa työssä.

5. Työterveyshuollon järjestämisen selvittäminen

Urakoitsijan on toimitettava pyynnöstä ja siinä esitettyssä määräajassa Helenille selvitys työntekijöiden työterveyshuoltolain mukaisen työterveyshuollon järjestämisestä.

Selvitykset eivät saa olla kolmea kuukautta vanhempia niiden jättämispäivästä laskettuna.

Urakoitsija suljetaan kaiken yhteistyön ulkopuolelle, jos tämä ei toimita selvitystä pyynnössä esitettyssä määräajassa.

6. Tilaajavastuulain mukaisten todistusten toimittaminen sopimussuhteen aikana

Tilaajavastuulain mukaiset selvitykset ja todistukset on toimitettava Helenille sopimussuhteen aikana 12 kuukauden välein.

Mikäli urakoitsija on liittynyt VastuuGroup / Luotettava Kumppani-palveluun, edellä mainittuja selvityksiä ei erikseen tarvitse toimittaa. Edellä mainittuina todistuksina ja selvityksinä hyväksytään myös muut kuin viranomaisen antamat todistukset ja selvitykset, jos ne on antanut yleisesti luotettavana pidetty muu arvioija tai tietojen ylläpitäjä.

Ulkomaisten urakoitsijan on toimitettava Helenin pyynnöstä ja siinä esitettyssä määräajassa suomen- tai englanninkieliset vastaavat tiedot sijoittumismaansa lainsäädännön mukaisella rekisterinotteella tai vastaavalla todistuksella tai muulla yleisesti hyväksytyllä tavalla.

Todistukset ja selvitykset eivät saa olla kolmea kuukautta vanhempia niiden jättämispäivästä laskettuna.

Helenillä on oikeus purkaa sopimus, jos urakoitsija on laiminlyönyt verojen tai lakisääteisten eläkevakuutusmaksujen maksamisen tai jos toimittaja ei toimita määräajassa kyseisiä selvityksiä. Ennen sopimuksen purkamista urakoitsijaa huomautetaan kirjallisesti laiminlyönnistä ja ilmoitetaan sopimuksen purkamisen uhasta, ellei laiminlyöntiä korjata vaaditussa kohtuullisessa ajassa.

7. Ulkomaalaisen työntekijän työnteko-oikeus ja lähetettyjen työntekijöiden todistukset

Urakoitsijan tulee noudattaa **Lakia työntekijöiden lähettämisestä (447/2016)** sekä **Ulkomaalaislakia (301/2004)**.

Ohjeita tulee noudattaa aina ja riippumatta siitä, toimivatko ko. työntekijät lähettävän yrityksen valvonnassa (alihankinta) tai suoraan toisen yrityksen valvonnassa (vuokratyö).

Urakoitsijan on aina varmistettava, että sen palveluksessa olevalla ulkomaalaisella on työntekijän oleskelulupa tai että hän ei tarvitse oleskelulupaa.

Urakoitsijan on pyydettyessä osoitettava, että työmaalla työskentelevillä henkilöillä on työnteko-oikeus Suomessa. Tämä osoitetaan ylläpitämällä ajantasaista luetteloja työmaalla työskentelevistä henkilöistä sekä näyttämällä pyydettyessä Helenille kopiot työntekijöiden passeista tai EU/ETA-maiden kansalaisilta vaihtoehtoisesti kopiot virallisesta henkilötodistuksesta.

Tarvittavat dokumentit, jotka on toimitettava jo ennen työn aloitusta:

1. Lähettävän yrityksen on ennen työn teon aloittamista tehtävä ilmoitus työsuojeluviranomaisille työntekijöiden lähettämisestä.
2. Kopio ”Ulkomaalaisen Työntekijän Työnteko-oikeuden peruste” lomakkeesta tai vastaavasta, jolla osoitetaan henkilön työnteko-oikeus. Lomakkeen tai vastaavat tiedot esittää ulkomaalaisen työntekijän Suomeen hankkinut tai lähettänyt yritys. EU/ETA maan kansalaisen on rekisteröidyttävä, jos oleskelu kestää yli 3 kk. EU/ETA maiden ulkopuolelta tulevien työntekijöiden osalta lisäksi kopio työluvasta. **Työlupa tulee olla spesifisesti siihen työhön, jota ulkomaalainen työntekijä työkohteessa tekee.**
3. Kopio työntekijän passin henkilötietosivusta.
4. Todistus lähetetylle työntekijälle asetetusta oikeudellisesta edustajasta Suomessa. Henkilön ulkomailta lähettävän yrityksen on allekirjoitettava todistus, jossa nimetään edustaja Suomessa. Jos henkilön oleskelu Suomessa kestää alle 10 päivää, asetettua edustajaa ei tarvita.
5. Lähetetyn työntekijän A1 tai E101 todistus, jossa todennetaan, että henkilö on lähtömaansa tapaturma- ja eläkevakuutuksen piirissä.
6. Lähettävän yrityksen tai työtä Suomessa valvovan yrityksen kirjallinen ilmoitus siitä, minkä maan lakia lähetetyn työntekijän työsuopimukseen sovelletaan ja noudattaa siitä laista huolimatta vähintään työehtoja, jotka säädetään Suomen laissa työntekijöiden lähettämisestä.
7. Lähettävän yrityksen kirjallinen ilmoitus siitä, että työntekijän työterveyshuolto on järjestetty **Suomessa** työn keston aikana.

8. Kuvallinen henkilökortti, jossa on myös henkilön veronumero. Kaikilla yhteisellä rakennustyömaalla työskentelevillä henkilöillä tulee olla kuvallinen henkilötunniste, josta käy ilmi työntekijän julkiseen veronumerorekisteriin merkitty veronumero.

8. Työturvallisuuslain mukainen yhteinen rakennustyömaa (työturvallisuuslaki 52a §)

Pääurakoitsijan tai työmaan johtovelvollisuuksista vastaavan urakoitsijan on huolehdittava siitä, että jokaisella yhteisellä rakennustyömaalla työskentelevällä on työmaalla liikkueensa näkyvillä henkilön yksilöivä kuvallinen tunniste, joka sisältää veronumeron. Tunnisteesta on käytävä ilmi, onko työmaalla työskentelevä työsuhteessa oleva työntekijä vai itsenäinen työnsuorittaja. Työntekijän tunnisteessa tulee olla työnantajan nimi.

Jokaisen urakoitsijan tulee valvoa omien työntekijöidensä osalta kuvallisen tunnisteiden käyttämistä.

Työmaalla tarvittavien kulkulupien myöntämiseksi on jokaisen urakoitsijan ilmoitettava pääurakoitsijalle tai työmaan johtovelvollisuuksista vastaavalle urakoitsijalle ennen työvaiheen aloittamista omien ja alihankkijoidensa työmaalla työskentelevien työntekijöiden nimet, syntymäajat ja kotikunnat. Ulkomaalaisen työntekijän osalta tulee lisäksi ilmoittaa työntekoaikteen peruste.

*Pääurakoitsija tai työmaan johtovelvollisuuksista vastaava urakoitsija laatii tietojen perusteella kulkulupaluettelon (luettelo työmaalla työskentelevistä henkilöistä) ja pitää luetteloa ajan tasalla ja **toimittaa tiedot verottajalle kuukausittain osoitteeseen: uusimaa.verovalvonnan.tietopalvelu@vero.fi**. Luettelossa tulee olla vähintään Rakennusteollisuus RT ry:n kulkulupaluettelomallin mukaiset tiedot. Sähköisen kulkulupasovelluksen käyttöä suositellaan aina, kun se on mahdollista.*

9. Muu työkohte

Urakoitsijan on huolehdittava siitä, että Helenin työkohteessa työskentelevillä henkilöillä on henkilökohtainen tunniste, johon on merkitty henkilön nimi ja työnantaja ja veronumero. Tunniste kiinnitetään työvaatetukseen siten, että se on helposti nähtävissä. Vastaava ehto on otettava urakoitsijan tekemiin alihankintoja ja työvoiman vuokrausta koskeviin sopimuksiin.

10. Alihankinnan ketjuttamisen rajoittaminen rakennusurakoissa

Heleniin sopimussuhteessa olevan urakoitsijan alihankkijalla/ aliurakoitsijalla on oikeus antaa urakka edelleen alihankintana/aliurakkana. Hankinnan/ urakan ketjuttaminen tätä pidemmälle ei ole mahdollista ilman erityisen perusteltua syytä ja siihen on saatava Helenin kirjallinen suostumus.

Ennen sopimuksen tekemistä alihankinnan/ aliurakan urakoitsijan on vaadittava ja alihankkijalta/ aliurakoitsijalta on saatava tilaajan selvitysvelvollisuudesta ja vastuusta ulkopuolista työvoimaa käytettäessä koskevan lain (Tilaaajavastuulaki 1233 /2006) mukaiset selvitykset. Selvitykset on esitettävä Helenille alihankkijan/ aliurakoitsijan hyväksyttämisen yhteydessä.

Helen ei hyväksy alihankkijaa/ aliurakoitsijaa (YSE 7 §:n 3 momentin ja AYSE 5 §:n mukaisten pätevien syiden lisäksi), jos

- tämä on laiminlyönyt verojen tai lakisääteisten eläkevakuutusmaksujen maksamisen,

- *tämä ei ole rekisteröitynyt kaupparekisteriin, ennakkoperintärekisteriin, työnantajarekisteriin tai arvonlisäverovelvollisten rekisteriin, jos laki tällaista merkitsemistä edellyttää,*
- *tämä ei ole toimittanut selvitystä työhön sovellettavasta työehtosopimuksesta tai keskeisistä työehdoista,*
- *tämä ei ole toimittanut selvitystä työterveyshuollon järjestämisestä tai*
- *tämä on elinkeinonharjoittaja, joka on määrätty liiketoimintakieltoon tai yritys, jonka yhtiömies taikka hallituksen jäsen tai toimitusjohtaja taikka muussa siihen rinnastettavassa asemassa oleva henkilö on määrätty liiketoimintakieltoon.*

11. Sanktiot

Jos tilaajavastuulain mukaisia selvityksiä alihankkijoista/ aliurakoitsijoista ei ole toimitettu Helenille, voi Helen keskeyttää työstä aiheutuneet maksut urakoitsijalle.

Lisäksi puuttuvista selvityksistä, todistuksista ja henkilötunnisteista voi seurata *sopimus-sakko* seuraavasti:

Rahallisen sanktion perusteena oleva toiminnallinen poikkeama	Urakkakohtaiset samasta laiminlyönnistä annetut huomautuskerrat ja niiden rahalliset sanktiot €, ALV 0 %		
	1. kerta	2. kerta	Seuraavat kerrat
1. Työmaalla on, ei-hyväksytyt alihankkija / aliurakoitsija	1 000	3 000	3 000
2. Tilaajavastuulain mukaisten aliurakoitsijoita koskevien asiakirjojen puute	1 000	3 000	3 000
3. Työvoimankirjauksessa, kulkulupa, henkilötunniste, oleskelulupa ja perehdyttämisessä havaittu laiminlyönti	1 000	3 000	3 000
4. Alihankinta / aliurakka ketjutettu sopimuksen vastaisesti	1 000	3 000	3 000